



KRITIČKI OSVRT NA POSTOJEĆE INDIKATORE FZD - APOTEKA I PREDLOG NOVIH INDIKATORA

Prof. dr Ljiljana Tasić

Sadržaj

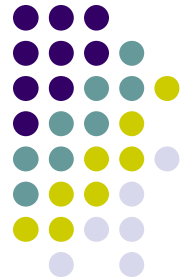
• **Kontekst FP I FZZ**

- DAP
- uloge i usluge
- zainteresovane strane
- intervencije, fzz

• **Koncept**

- koji indikatori?
- kako odabrati indikatore?
- nivoi zdravstvene zaštite i fokusi

• **Primeri (Projekat EDQM&HC)**

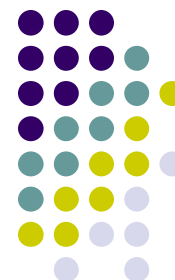




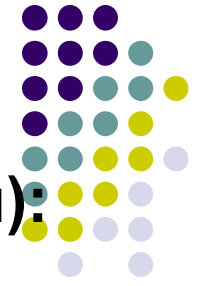
FZD = Farmaceutska praksa obuhvata:

- farmaceutsku zdravstvenu zaštitu,
- farmaciju zasnovanu na dokazima,
- posvećenost očekivanjima pacijenata,
- zdravstvenu zaštitu hroničnih pacijenata,
- samomedikaciju,
- **obezbeđenje kvaliteta farmaceutskih zdravstvenih usluga,**
- kliničku farmaciju,
- postmarketinško praćenje neželjenih dejstava lekova

Farmaceutska zdravstvena zaštita – konceptualni okvir



DAP – preduslovi (FIP/WHO 2011)

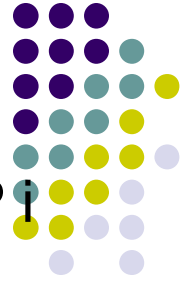


DAP dokumenta (preduslovi na nacionalnom nivou):

- **zakonski okvir** koji:
 - definiše ko može da obavlja farmaceutsku praksu,
 - definiše obim farmaceutske prakse,
 - obezbeđuje integritet lanca snabdevanja i kvalitet lekova.
- **kadrovski okvir** koji:
 - obezbeđuje kompetentnost zaposlenih u apoteci kroz programe kontinuiranog profesionalnog razvoja ili kontinuirane edukacije,
 - definiše kadrovske resurse potrebne za obezbeđenje dobre apotekarske prakse.
- **ekonomski okvir** koji:
 - obezbeđuje dovoljne resurse i podsticaje koji se efektivno koriste kako bi se obezbedile aktivnosti u okviru dobre apotekarske prakse.

DAP (smernice)

4 glavne uloge farmaceuta koje su promovisane od strane FIP i SZO:



1. Uloga 1: **Izrada, nabavka, skladištenje, čuvanje, distribucija, administriranje, izdavanje lekova i medicinskih sredstava, odlaganje farmaceutskog otpada** (6 aktivnosti)
2. Uloga 2: **Obezbeđivanje efektivnog menadžmenta terapije lekovima (određena usluga ili grupa usluga koje optimizuju terapijske ishode za svakog pacijenta)** (4 aktivnosti)
3. Uloga 3: **Održavanje i unapređenje profesionalnih performansi** (1 aktivnost)
4. Uloga 4: **Doprinos poboljšanju efektivnosti sistema zdravstvene zaštite i javnog zdravlja** (4 aktivnosti)



Nomenklatura farmaceuthkih usluga

Pravilnik o Nomenklaturi zdravstvenih usluga na primarnom nivou zdravstvene zaštite “Službeni glasnik RS”, br. 24/09

- Pregledi lekara i posete drugih zdravstvenih radnika (36)
- Preventivne, dijagnostičke i terapijske usluge (57)
- Laboratorijske usluge (65)
- Radiološke usluge (11)
- Stomatološke usluge (128)
- Farmaceuthske usluge (6)

Nomenklatura farmaceuthkih usluga, Sl. glasnik RS 24/09



1. **Izdavanje leka odnosno medicinskog sredstva** na recept, odnosno nalog
2. **Preventivno savetovanje** o racionalnoj i pravilnoj primeni leka odnosno medicinskog sredstva odnosno medicinsko-tehničkog pomagala
3. **Unapređenje farmakoterapijskih mera i postupaka** radi racionalne upotrebe i propisivanja leka, medicinskog sredstva i medicinsko-tehničkog pomagala
4. **Praćenje i prijava neželjene reakcije na lek**
5. **Izrada i izdavanje magistralnog, odnosno galenskog leka**
6. **Analiza potreba**, planiranje racionalnog korišćenja, snabdevanje i izveštavanje o utrošku lekova, medicinskih sredstava i medicinsko-tehničkih pomagala

Intervencije farmaceuta



- **intervencije (aktivnosti) farmaceuta su integrisane u okvirima farmaceutske zdravstvene delatnosti tj. farmaceutske prakse koja je usmerena na stalno poboljšanje i unapređenje zdravlja, bezbednosti pacijenata**
- **obuhvataju sve aktivnosti farmaceuta koje mogu dovesti do odgovarajućih promena u pogledu terapije i javnog zdravlja u celini**
- **intervencije na nivou sledećih procesa**
 - ***propisivanja***
 - ***izdavanja***
 - ***upotrebe lekova***

Moguće intervencije kod FZZ (potencijalni indikatori)

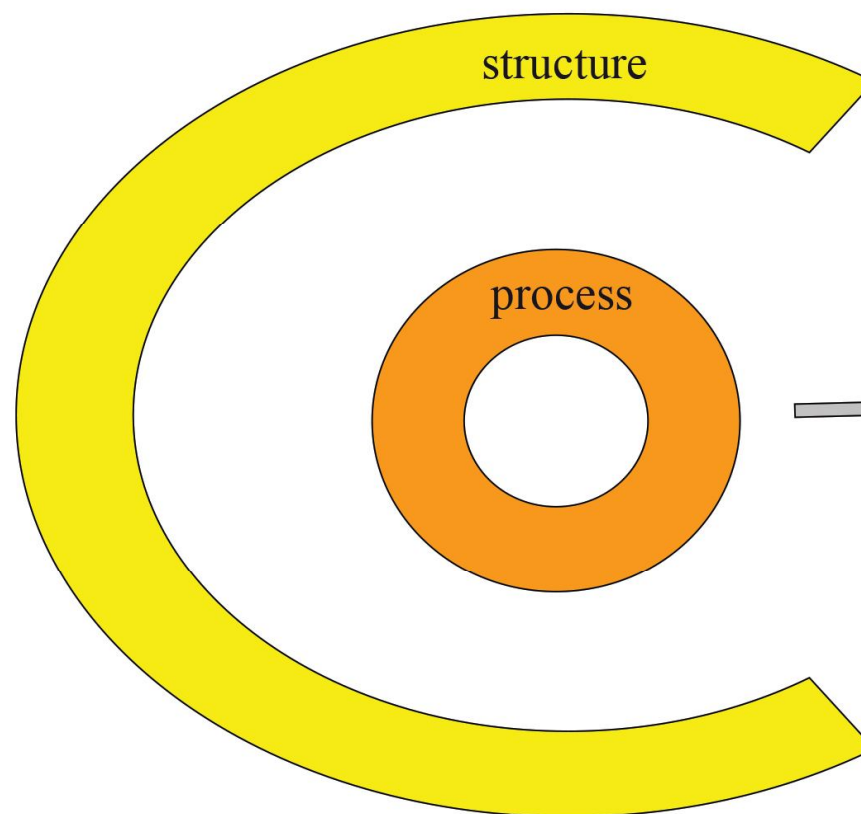


Neadekvatna i nebezbedna upotreba lekova

- Izveštavanje o greškama pri upotrebi lekova
- Greške pri propisivanju lekova
- Greške pri izdavanju lekova
- Greške pri primeni lekova
- Neželjeni efekti na primarnom nivou zdravstvene zaštite koji se mogu sprečiti
- Nedovoljno prijavljivanje neželjenih reakcija na lekove

Loša adherenca za propisanu terapiju i izostanak efektivnosti!

Ekonomski, klinički i humanistički ishodi FP



Kozma and Tasić



Definicije indikatora

- Mere kojima se procenjuje određeni proces ili ishod zdravstvene zaštite
- Kvantitativne mere koje se mogu koristiti za praćenje i procenu kvaliteta važnih funkcija menadžmenta, klinike i podrške koje utiču na ishode kod pacijenata
- Opisni; Indikatori opomene (Stražarski indikatori); Indikatori zasnovani na brzini (“Rate-based indicators”)

Klinički i humanistički ishodi farmaceutске zdravstvene zaštite

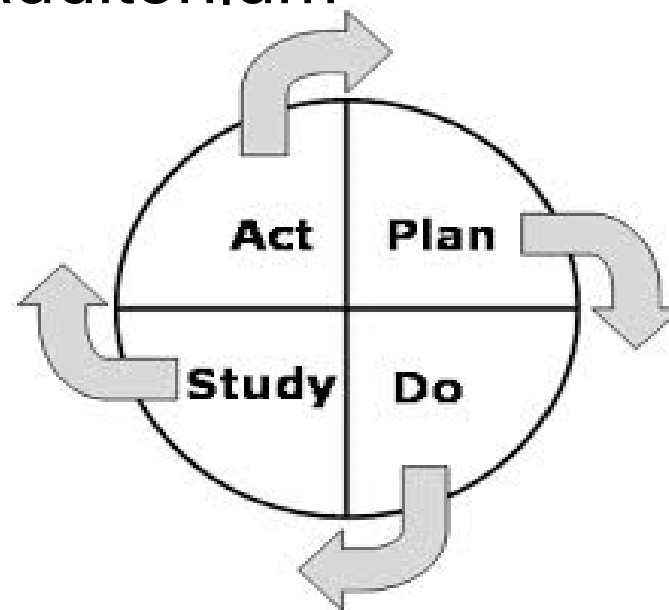


Intermedijerni	Krajnji rezultat
<p>Klinička merenja: HbA1c, Lipidni profil, krvni pritisak, itd.</p> <p>KAP faktori: Znanje pacijenta, stav, praksa-uključujući pridržavanje</p> <p>Nivo procesa: Problemi koji se odnose na lek Racionalna farmakoterapija Saradnja</p>	<p>Smrt</p> <p>Bolest</p> <p>Funkcionalni status</p> <p>Mere radnog statusa</p> <p>Radni status</p> <p>Kvalitet života</p> <p>Zadovoljstvo pacijenta Ishodi koje pacijent primećuje Zadovoljstvo uslugom</p>

Kriterijumi za indikatore



- Značajan
- Naučnog karaktera
- Razumljiv za odgovarajući auditorijum
- Važan pacijentima
- Ograničen u broju





Efektivni indikatori performansi su:

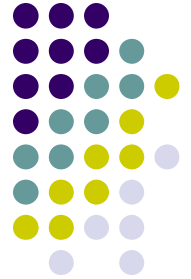
- S**-Specifični (specific), značajni (significant),
- M**-Merljivi (measurable), motivišući (motivational)
- A**-Dostupni (attainable), dostižni (achievable), prihvatljivi (acceptable), orijantisani ka akciji (action oriented)
- R**-relevantni (relevant), realni (realistic),
- T**-vezani za vreme (time-bound), opipljivi (tangible), sledljivi (trackable)



Upotreba indikatora

1. Pобољшanje kvaliteta
2. Benchmarking: poređenje performanse sa rivalima
3. Pобољшати ishode kod pacijenata
4. Obrazovanje farmaceuta/lekara
5. Pružanje dokaza obveznicima treće strane
6. Za rukovodstvo/poboљшanje efikasnosti
7. Pomaže definisanju i ispunjavanju standarda zaštite/usluga
8. Smanjenje troškova zaštite
9. Identifikovanje podvala i grešaka
10. Povećanje profesionalnosti među farmaceutima

NIVOI FZZ I FOKUSI



- Zdravstveni sistemi
- Farmaceutski sistemi-nacionalni I internacionalni
- Apoteke

U fokusu:

- poboljšanje kvaliteta
- interna odgovornost
- eksterna odgovornost
- informacije za potrošače

Indikatori FZZ kao alat za postizanje koristi od odgovorne upotrebe lekova



EDQM Program za razvoj indikatora (projekta 2013-2014)

Trenutna istraživanja indikatora za kvalitet FZZ:

- Intervencije u oblasti FZZ: praćenje i unapređenje znanja farmaceuta i implementacija filosofije i metoda rada FZZ
- Intervencije u oblasti FZZ: razvoj, prihvatanje, implementacija i praćenje terapijskog plana u saradnji sa pacijentom, uzimajući u obzir potrebe i očekivanja pacijenata kroz njihovo aktivno učešće i promocija medicinske pismenosti pacijenata



- Intervencije u oblasti FZZ: praćenje terapijskog plana i bezbednosti lekova povezivanjem informacija o lekovima koje pacijent koristi i njegovom zdravstvenom stanju iz različitih izvora u zdravstvenom sistemu
- Intervencije u oblasti FZZ na nivou komunikacije: indikatori dostupnosti informacija o samo-medikaciji pacijentu i mogućnost saradnje farmaceuta i lekara na potencijalnom ili aktuelnom problemu
- korist za zdravstveni sistem: **indikatori bezbedne i efikasne upotrebe lekova**



- **HEDIS projekat** - razvijen od strane Nacionalnog komiteta za procenu rada i osiguranje kvaliteta u Kanadi
- Njegova svrha je da sistematizuje mere performansi, tako da poslodavci i druge zainteresovane strane mogu oceniti zdravstvene planove
- Uključuje specifične indikatore za pet glavnih oblasti poslovanja: kvalitet, zadovoljstvo pacijenata, članstvo, finansije, plan upravljanja.
- 14 pokazatelja kvaliteta koji uključuju medicinske podatke i administrativne podatke

- **NPCRDC projekat** razvijen od strane Nacionalnog Projekta za procenu indikatora na primarnom nivou i Centra za razvoj kvaliteta u UK - kombinacija naučnih dokaza i mišljenja eksperata